

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
24 Iuliu st. v.
5 August st. n.

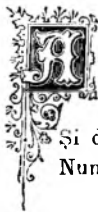
Ese in fie-care dumineca.
Redacțiunea în
Közép-utca nr. 395.

Nr. 30.

ANUL XIX.
1883.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$,
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România 25 lei.

Iubirea.*

Munii trec și timpul sboră,
Vescedând speranță, dor;
Și din toate se străcără
Numai amintirea lor.

Norocos acela care
Fu părtaş de dragi iubiri.
Căci în urmă densus are
Cele mai dulci amintiri.

Num' acela-și incunună
Viața-acésta fericit,
Care poate ca să spună
C'a iubit ș-a fost iubit.

Că iubirea-i cea mai dulce
Dintre câte farmeci sânt;
E puterea ce ni-aduce
Raiul vesel pe pământ.

Iosif Vulcan.

Féta bancherului.

— Comedie în 3 acte, după Le Duc Job. —

(Urmare.)

LUNCEAN.

Dta imi vorbesci astfel! (făcându-l să se așeze éraš.)
O să ve spun tot; numai din delicateță voiam să tac.
Știu, că Grigorie Ibănescu, cunoscut în tot Bucurescii
pentru averile lui cele mari cât și pentru sgârcenia cea
mare, aprobase căsătoria fiului seu George cu Malvina
Sălăgian; știți, că biéta fétă remase indată apoi orfană și-și
perdú totă averea printr'o impregiurare neașteptată,
Ibănescu opri atunci pe George să ia pe Malvina; Ge-
orge nu-l ascultă, ér Ibănescu i închise casa lăsându-l
fără nici un mijloc de a trăi, tocmai când nevésta i
căduse bolnavă și cu bóla ei cheltui și ce nu avea, de
fu silit să facă datorii enorme. După un an de zile, în
diua următoare după întorcerea lui dintr'o călătorie la
Brusa, biéta femeie muri în brațele lui. Intrând în casa
lor, am găsit pe nenorocitul june lângă cadavrul soției
sale, palid și nemișcat ca și dēnsa; ochiul lui érá uscat

de lacrimi. Me apropiu de densus, il chiem, el întorce
spre mine și vedēndu-me, se aruncă în brațele mele și
plânge ca un copil. Puțin după aceea doctorul lui imi
spune, că George imprumutase bani dela cămătari fără
conștiință și că dintr'un moment intr'altul se așteptă
să-i vëndă și ultimul scaun ce mai avea în casă. Érá
amicul meu cel mai bun! Érá așa de nenorocit! Nu am
stat la cumpenă; alergai la George carele versând la-
crimi imi dīse aceste cuvinte, care mi-au ramas separte
în inimă: „Bine, Luncene, Ddeu mi-o permite să-ți ina-
poiez banii intr'o zi!”

BORUZESCU (cu satisfacțiune.)
Și-ai plătit datoriile?

LUNCEAN.

Da, dle.

GRAMADESCU.

Ce nebunie! (sculându-se) să dai bani unui om care
nu mai are nimic.

BORUZESCU (sculându-se)

Tocmai de aceea i-a dat.

GRAMADESCU.

De aceea a făcut rău.

BORUZESCU.

De aceea a făcut bine.

LUNCEAN (imbrățișând pe Boruzescu.)

Ah! te recunosc, amice!

GRAMADESCU.

Greșéla dtale cumnate, dta l'ai perdut.

BORUZESCU.

Nu cumva vrei să-l ocăresc pentru fapte frumoșe?

GRAMADESCU.

Părechie bună imi sūnteți cu ideile dvōstre cava-
leresci și de generositate. Înainte pe calea asta și când
nu veți mai avé nici o para...

BORUZESCU.

Vom avé stīma ómenilor onesti.

GRAMADESCU.

Cașcaval! A trecut timpul Don Quichotilor!

BORUZESCU.

Adevérat. Acum domnesce Sancho Panza.

GRAMADESCU.

Sūnteți nebuni de legat (se îndreptă spre fund.)

BORUZESCU (il urméză.)

Dar ascultă!

GRAMADESCU.

Nu voi să aud. (Ese).

BORUZESCU.

Nu te mânia; așteptă! (Ese).

* Din Almanacul Societății „România Jună” din Viena.

Scena V.

LUNCEAN, apoi IULIA.

LUNCEAN.

Imi p^ortă interes, cată s^e-i fiu recunoscător. (Bate ora.) Dece ore. La Sinaia, cum se vede, ca și la București, nu o s^e dejunăm decât la 12 séu la un (se așeză). Bietul (George! ce s'o fi făcut el? Cum o s^e-mi compătîmescă când o scî, că Iulia se mărită cu altul . . . Dar Ionel, un suflet așă de generos, schimbat într' atâta! Nu. Deu, Grămădescu nu merită iertarea lui Ddeu! A stricat natura cea bună a fiicei sale; eră un ânger. (Iulia ese din casă și se apropie incet de Luncean.)

IULIA.

Eră un ânger? (iși arată capul peste umărul lui Luncean.)

LUNCEAN.

A! tu esti?

IULIA.

Te gândiai la iubita ta?

LUNCEAN.

Eu nu iubesc pe nimene.

IULIA.

Cred și eu pentru că-ți lipsesce ore-care calitate. (Face gestul de numerare de bani.)

LUNCEAN.

De sigur.

IULIA.

Dacă nu te încăpățînai s^e-ți retragi banii . . . Tata dice. că nu ți-a mai ramas decât pr^e puțin bani, vr^o 5000 galbeni.

LUNCEAN.

Așă e. mai puțin!

IULIA.

Apoi, dragul meu, ce dobândă p^ote s^e-ți dee 5000 galbeni?

LUNCEAN.

Nimica.

IULIA.

Ei! apoi fetele umblă ađi după *positiv*, cum dice tata.

LUNCEAN.

Rataplan. Rataplan . . . (Umblă prin scenă cântând pasul de atac.)

IULIA.

Esti pr^e puțin amabil, Luncene! nu meriți s^e te iubesc.

LUNCEAN (se apropie.)

Me iubesci, tu Iulio?

IULIA.

Te iubim toți, care de care mai mult; nu poți s^e-ți inchipuesci câtă grijă nu am avut toți când erai la resbel; tata gândia la tine, unchiul Boruzescu gândia la tine; el făcea pe vitézul, dară de multe ori se furișă lacrimile din ochii lui citind jurnalele care vorbiau despre oștirea română.

LUNCEAN.

Dar tu Iulio plâns-ai vre-odată și tu pentru mine?

IULIA.

Negreșit, că am plâns.

LUNCEAN.

S^e fie adevărat?

IULIA.

Și in t^ote serile me rugam la ic^onă pentru tine.

LUNCEAN.

Iulia!

IULIA.

Și mai ascultă ceva: tocmai in momentul in care ca prin minune, cum ne-ai spus, ai scăpat la Grivița din mânil Turcilor, când ți-au făcut rana aceea la cap, eu me rugam Maicei Dlui s^e te ajute.

LUNCEAN.

O Iulia, cum te-aș sărută.

IULIA.

Haide, sărută!

LUNCEAN.

Adevărat Iulia? (merge s^e o sărute și se oprește.)

IULIA (remânând cu brațele intre-deschise).
De ce te opresci?

LUNCEAN.

Nu sciu decă trebue . . .

IULIA.

Uite, dar eri la venire nu m'ai sărutat? Nu in-tem noi ca frați? Nu am crescut împreună?

LUNCEAN.

Da, ai dreptate și ca s^e-ți dovedesc . . . (Merge din nou s^e o sărute și erăș s^e opresce confus.) Ah!

IULIA.

Ce ai? o s^e te sărut eu.

LUNCEAN.

Iulia!

IULIA.

Haide iute! Cu atât mai rău pentru tine! (iși sărută pe frunte.)

LUNCEAN (la parte.)

Trebue s^e me decid.

IULIA.

Ce șoptesci intre dinți?

LUNCEAN.

Nimica. Rataplan, rataplan! . . .

IULIA.

Er darabana?

LUNCEAN (la parte.)

De ce s^e nu-i spun?! S^e scie cel puțin

IULIA.

De ce nu-i spun? (Iulia, se-ți spu-nde din nou.)

LUNCEAN.

Ah, da! (la parte.) Despre căsătoria ei: roci-rocire!

IULIA.

Tata vr^e s^e me mărite.

LUNCEAN.

Cu voia ta negreșit?

IULIA.

Eu nu am đis nici da, nici ba.

LUNCEAN.

Dar de sigur iubesci mult pe bărbatul care te-a cerut?

IULIA.

Nici il iubesci, nici il uresc.

LUNCEAN.

Nu-l iubesc, și te măriți cu el?

IULIA.

Tata dice, că o căsătorie e o simplă speculă ca ori-care alta și că amorul este o nerođie care nu produce nimic și pe care au inventat-o in timpul obscurantismului, omenii săraci și fără căpăt^eiu.

LUNCEAN (la parte.)

Nerođie! (Tare.) Dar spune-mi, pețitorul te iubesc și el ca tu pe d^ensul?

IULIA.

Me iubesc cum p^ote iubi un neguțător, nu cum iubesc romanșierii, poeții și alți scăpătați mai mărunți.

LUNCEAN.

Așă!

IULIA.

Dar te insciințez, că decă părerea ta e contrarie acestei căsătorii, apoi voiu găsi eu mijlocul ca s^e o impeded.

LUNCEAN.

Atâta incredere ai tu in mine?

IULIA.

Mai mult decât in mine ănsă-mi; ai fost totdeauna oraculul meu.

LUNCEAN.

Să vedem, cum se chemă dl?

IULIA.

Lazăr Sorean.

LUNCEAN.

Nu-l cunosc; este o persoană stimabilă?

IULIA.

Förte stimabilă: are bani.

LUNCEAN.

Ei apoi nici mai incapse vorbă.

IULIA.

Ce mai poți cere unui mire? Are bani, etă lucru pozitiv; nu are așa mulți, mulți; tot se aibă 20,000 de galbeni; eu am pe jumătate, prin urmare veți că nu e mare trébă. Dar a ajuns öre-cum de modă in capitală, și tata crede, că in vre-o 2—3 ani o să fie cel mai mare bancheriu din Bucuresci.

LUNCEAN.

Apoi dară...

IULIA.

Așa ȓic și eu. Dēcă nu pentru alta, măcar ca să-și crească creditul și să-și dea ton o să vră ca soția lui să rivalizeze in lucu cu aristocratele cele mai pretențioase; de asta imi pare bine... Voiu da mese, baluri, voi trăi ca o princesă...

LUNCEAN (a parte.)

Turlez, ascultând-o.

IULIA.

Ce, esti mut? Vorbesce, să me mărit?

LUNCEAN.

Nu pot să ȓic nimica până nu cunosc calitățile acestui Domn.

IULIA.

Nu ți-am spus, că e bogat?

LUNCEAN.

Da, mi-ai spus că e bogat, bogat, e bogat dar ni-mică mai mult.

IULIA.

Vrei să mai scii și altă ceva dēspre dēsul?

LUNCEAN.

Negreșit,

IULIA.

Apoi uite; adevărul, nu pré e vre-un Adonis, dar nici nu ar fi potrivit ca o persoană ca dēsul să facă pe coconășul. Gândesce-te, un banhier ca să inspire incredere trebuie...

LUNCEAN.

De bună sēmă, cât mai slut, cu atât mai bine.

IULIA.

De altfel se presintă bine; e de un colorit destul de plăcut, numai e cam... gros... pré gros, de tot gros, dar chiar această corpolență i dă nu sciu ce înfățișare de om de pond.

LUNCEAN.

Ba bine, că nu! Dēcă este gros, cum să nu fie om de pond?

IULIA.

Tu glumesci.

LUNCEAN.

Nu, dar fiind că-mi vorbesci de fața lui numai, pe când eu vreu să-l cunosc in partea morală...

IULIA.

O! asta nu-i lipsesce, e un geniu.

LUNCEAN.

Veți sunt atâtea genii acum la Bucuresci...

IULIA.

Dar el este de sigur. In mai puțin de trei ani și-a întreit capitalul.

LUNCEAN.

Uite!

IULIA.

Imi pare că asta insemnă ceva?

LUNCEAN.

Ba bine că nu.

IULIA.

Un așa om merită să-l numesci om de geniu.

LUNCEAN.

Merită o statue, cel puțin ca a lui Eliad!

IULIA.

Așa dar esti de părere, că e potrivit pentru mine?

LUNCEAN.

Sunt de părere, Iulio, că te înșeli și că eu trebuie să-ți spun adevărul, că este un tērg rușinos acela ce-ți se propune; te mărită fără să iubesci! Să-ți dai mâna pentru 20,000 de galbeni; ea face mai mult, o! mai mult; cu tot aurul din lume nu se poate plăti mâna unei femei oneste. Sērmană Iulia! Născutu-te-ai ca să înmulțesci cu una numărul acelor femei in care inima este servul umil al capului, in care obiceiul de a calculă distruge și nimicesc facultatea simțirii? In tine este suflet nobil și generos. Rumpe catenele cu care il ții in închisöre și vei vedé cum va sburá. Setea această infamă de aur, care te domnesce, este de neiertat până și intr'un suflet rēcit de bētrănētă. Nu esiste nișele mai mare pentru un suflet animat de focul tinereței. Cum Iulio, pentru satisfacerea vanității și a egoismului vei renunči la farmecul iubirii? Pentru dēsertele pompe ale societății renunči-vei la sfīnele bucurii ale familiei; pentru viața simțurilor lăpēdă-vei viața sufletului? Dar dēcă tu vei fi insuflat deja cuiva vre una din acele afecțiuni, care purifică și inobileză pe om, vre una din acele afecțiuni cu care se pōte asigurá viitorul unei femei; spune-mi Iulio, spune-mi dēcă ai fi in stare a strivi viața sa, pentru a luá pe cine îți va da galbeni sēu bilete ipotecare?!

IULIA

Curios vorbesci!

Scena VI.

ACEIAȘI. GRAMADESCU.

GRAMADESCU (venind prin fund cu grăbire.)

Este aci!

LUNCEAN (la parte.)

Domnul Grămădescu. (Caută să ia un aer liniscit.)

IULIA (la parte.)

Nu sciu ce să cuget! (Remăne pe gânduri, cu spatele întörse la amēndoi.)

GRAMADESCU.

O făcuși bună!

LUNCEAN.

Ce vrei să ȓici?

GRAMADESCU.

Eram adiniöre la un banhier in gazdă la otel Eduard.

LUNCEAN.

Ei și ce?

GRAMADESCU.

Mi-a spus că amicul dtale George...

LUNCEAN.

George?... Ce?... I s'a întēplat vre-o nenorocire?

GRAMADESCU.

Nenorocire?... Nu ți-am spus c'ai făcut o nebulnie?

LUNCEAN.

Domnule Grămădescu, te rog... Ce s'a întēplat lui George?

GRAMADESCU.

A murit!

LUNCEAN.

Cum? Ce ȓici?

GRAMADESCU.

Ceea ce auȓii. A murit, sunt trei ȓile!...

LUNCEAN.

Dumnezeule!... Bietul George!... Mort! Mort!
(cade pe o bancă acoperindu-și fața cu mâinile.)

IULIA (descepată din gândirile ei și apropiându-se cu mângăiere de Grămădescu.)

Ce este? Cine a murit?

GRAMADESCU.

George, un amic al lui Luncean.

IULIA (se apropie de Luncean ca să-l mângăie.)

Aide, nu te întristă atâta!

GRAMADESCU.

Vai, dragă copilă, are dreptate de a se întristă...

IULIA.

Adevărat, mărtea unui amic...

GRAMADESCU.

Decă n'ar fi decât afata...

LUNCEAN.

Mort așa de june... Póte in mizerie... Singur, abandonat de totă lumea! Ce nenorocire cumplită!

GRAMADESCU.

Da, pré mare; dar destul cu lacrimile, cată să te hotărăsci la ceva.

LUNCEAN (cu indignațiune, sculându-se.)

Domnule Grămădescu!

GRAMADESCU.

Ce? O să-ți pierzi mincea acuma? Póte reposatul a lăsat ceva.

LUNCEAN.

Pentru Dumnezeu taci!...

IULIA.

Dar ce este?

GRAMADESCU.

Nu-l veți?... Și-a pierdut mințile!... Să aștept până s'a întorče cumnatul... El are mai multă influință asupra lui... Aude! 4000 galbeni!... 47.000 lei și cu mărtea dlui George! (intră in casă.)

Scena VII.

LUNCEAN. IULIA.

IULIA.

Ce-ți spunea tata? De ce te-ai mâniat pe el?

LUNCEAN.

Értă-me Iulio! Tată-teu este un om cu minte, ére eu un visător, un nebun, un selbatic. Me întore la Grivița, la Plevna... in vre-o colbă bulgărească... societatea lor e mai potrivită cu mintea mea...

IULIA.

Liniscesce-te.

LUNCEAN.

Cât sufer! Am pierdut pe un amic, pe un frate!

IULIA.

Il iubi ai mult?

LUNCEAN.

Nu este ușor ca cineva să pricepă totă intinderea iubirii ce simțiam unul pentru altul. De-l iubiam, me întrebă? Provedința înlănțuise cu vincule eterne sufletele noastre, dându-ne aceleași bucurii in viétă și aceleași dureri. Eram de o vèrstă... Nu-ți amintesci tu Iulio, erai pré mică, de copilașul acela care împărți ai cu mine orlanul tóte bucuriile sale copilăresci. Impreună facuram studiile noastre; împreună am simțit bucuriile succeselor scolastice. Și când mai apoi inimei noastre vorbi ai, sub chipul unei femei, limba idealului, i destăinuii lui și el mie santele emoțiuni, dulcele speranțe, îngrițórele temeri... El imi vorbi ai de Malvina, și eu Iulio... eu i vorbiam de tine.

IULIA.

De mine!

LUNCEAN.

De tine căreia inima mea i-a consacrat o afecțiune, care va ținé cât va dură și viétă. Ș-apoi de ce să

nu afli despre acésta? Cu asemenea declarațiune eu nu-ți pot turburá pacea sufletului. Nici tu nu ai să me iubesci, nici eu nu pot sperá fericirea d'a te numi soția mea... Dar ar fi de nesuferit pentru améndoii, de a ne mai afli sub același acoperemént, și tratându-ne áncă cu libertatea unor vechi amici de copilărie. Și-apoi voi eu să fiu singur, căci voi eu să plâng amicul ce am pierdut!... Adio, Iulio! Scuză-me la tată-teu, la unchiu teu. Spune-le, că o afacere urgentă... Me voi întorče după ce te vei fi măritat... Adio! Nu vrei să-mi ținđi mâna? (Iulia i-o întinde fórte agitată, el o stringe pré mișcat.) Adio Iulio, adio pe totdeuna! (Ese repede prin fund.)

Scena VIII.

IULIA, apoi BORUZESCU, apoi GRAMADESCU.

A đis că me iubesc... uite! cine-și putea inchipui!... Și se duce... in așa stare... Pe căldura asta... Ce o đice tata?... Dar unchiul?... Nu, nu trebuie să-l las să se ducă. (Alérgă spre fund, și la stânga chiamă.) Luncene! Nicule!... A! se întorče. Nu, face semn de adio cu mâna și fuge. (Se uită la drepta.) O! vine de acolo unchiul. Unchiule! Unchiule Boruzescu!

BORUZESCU (din launtru.)

Ce este, nepótă?

IULIA.

Alérgă, alérgă, unchiule... S'a oprit éráși (se uită ér la stânga.) Me iubesc de mult timp.

BORUZESCU.

Ce s'a întéplat! De ce me chemi? (Vine repede dela drepta.)

IULIA.

A! Unchiule, Nicu Luncean a aflat de mărtea amicului seu George, și plin de durere a éșit cu fuga și đice că se duce pe totdeuna.

BORUZESCU.

Ce nebuníe!

IULIA.

Du-te unchiule dragă de-l opresce!

BORUZESCU.

Da, alerg.

IULIA.

Și decă ai scí unchiule...

BORUZESCU.

Ce?

IULIA.

Nimica! Nimica! (se conține.) Alérgă...

BORUZESCU.

Luncene! Nicule! (semne cu batista, ese la stânga.)

IULIA.

Dar nu-mi vine să cred...

GRAMADESCU (la ferésta dela stânga.)

Tu strigai?

IULIA.

Eu, tată.

GRAMADESCU.

Ce? S'a întéplat ceva?

IULIA.

Nimica.

GRAMADESCU.

Sorean mi-a scris. Primesce invitarea la Sinaia. Va veni mâne să prândéscă cu noi.

IULIA (la parte.)

Lua-l'ar naiba!

GRAMADESCU.

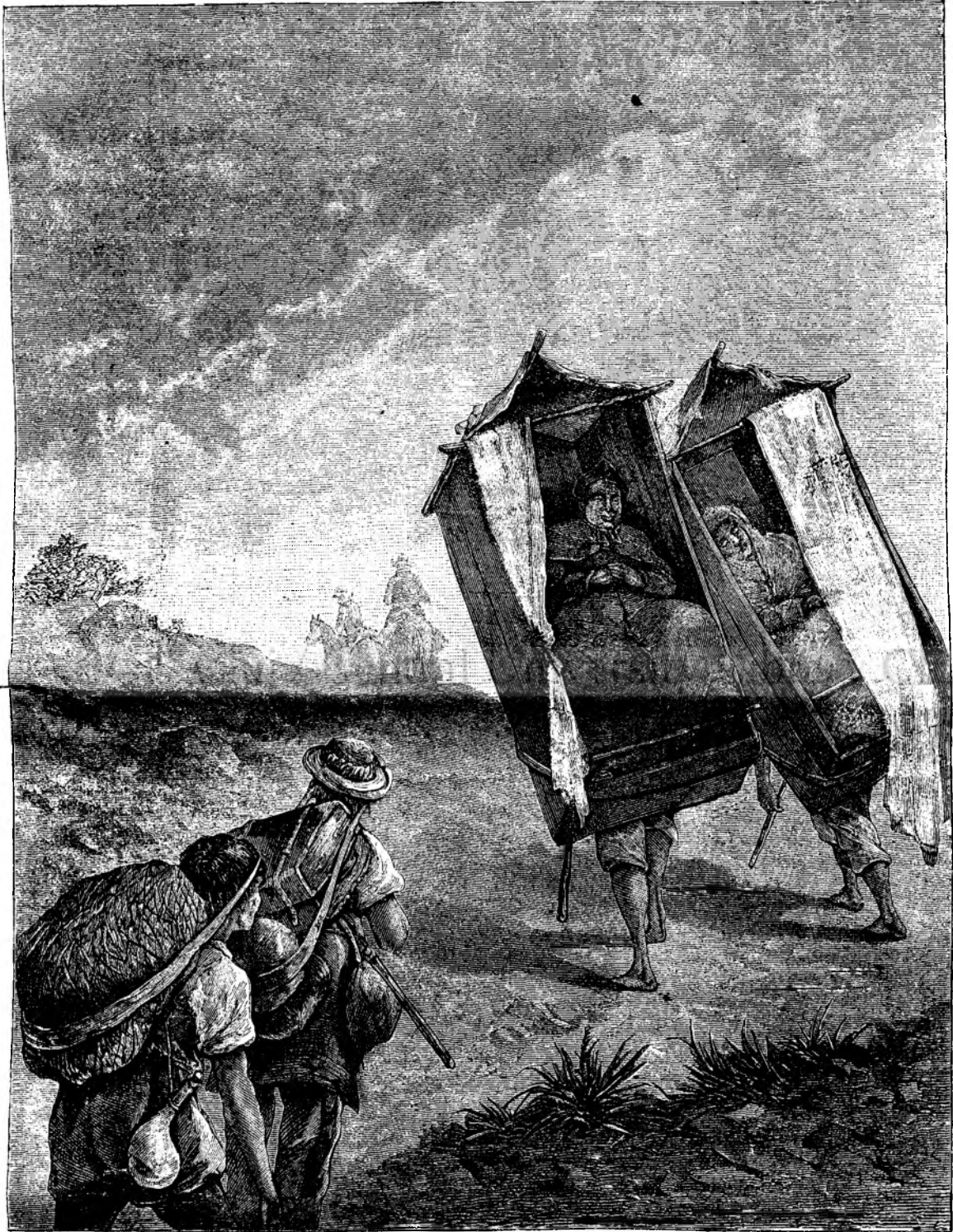
Și écă mi-a trimis o fotografie a lui.

IULIA (la parte.)

Să-și o bee cu apă nencepută!

GRAMADESCU.

Vină să-l veđi. (Se retrage dela feréstă. Iulia alérgă spre fund și caută la stânga.)

Curios mijloc de călătorie în America.

IULIA.

Acolo, ei vin! Sînt împreună. Pare că dispută împreună. S'o întorce?

GRAMADESCU (la ferestă ierăși.)

Nu vii sus?

IULIA.

Acum îndată! (face câți-va pași spre casă, apoi alergă ăraș în fund.) A! se întorc amîndoi.

GRAMADESCU.

Dar, copilo!

IULIA.

Ecă, ecă! alerg... (cu mînie). Me iubesc... Me iubesc... Curios! (Merge spre casă.)

Finea actului I.

(Va urmă.)

V. A. Urechia.

Studii limbistice.

— O sută de etimologii revindicate. —

(Urmare.)

50) *Rusale, Rusali*. Acest cuvînt și în forma sa de „Rusale” și de „Rusali” este multorariu (plural); unii scriu și „Rusalii” dar mai puțin corect, de ărece în aceasta formă este al doile „i” din capăt articolu.

Cuvîntul „Rusale” înseamnă: a) sîrbătorea pogoririi Duhului sînt; pentecoste, pascha rosata, pascha rosarum, domenica rosata lat., în latinitatea evului de mijloc „rosaria” și „rosalia”; în grețitatea evului de mijloc *ροσάλια*; pentecoste fr. Pfingsten germ. b) un fel de ăine numite „Rusale” mai de caracter reutăcios; nymphae precipue malignae lat., fees principalement mouvaises fr., Feen vorzŭglich böse germ.

Di Cihac: Dict. etym. daco-romane, elements slaves etc. pag. 321 deduce cuvîntul „Rusale” dela paleoslovenicul „rusalija”, dela boem. „rusadla”, neosl. „risale”, sîrb. „rusalje” și „rusalji”, cari înseamnă: pentecoste lat., adecă: rusale. Di Cihac combinnăză mai de parte și pe albanesul „rsciai” cu asemenea înțeles, apoi pe *ροσάλια* grețității evului de mijloc împreună cu pe „rosalia” și „rosaria” latinității evului de mijloc. Di Cihac vorbește și despre paleoslovenicul „rusalika”: ludus slavorum gentiliium lat., adecă: un joc al slavilor păgăni, despre care se ăice: Septimus dies Jovis a paschate, qui apus Russos ludis et cantilenis celebratur; asemenea pomenește di Cihac și despre ăinile (nimfele) numite de Rusi „rusalky” despre cari se ăice: In fluminis vivere putant festo pentecostes et usque ad festum S. Petri per silvas et campos curere dicunt. În limba paleosl. și boem. „rusalka” încă se crede că ar înseamnă ăină (nimfă). Dar di Cihac nici aci nu este original; autorul acestor date și etimologii slovenesci este di Miklosich: Lexicon palaeoslovenico-graeco-latinum, Vindobonae 1862—65 pag. 805—806.

Despre origina „Rusale”-lor există încă doue tractate mai speciale și mai instructive, anume dela di Miklosich: Rusalien, ein Beitrag zur slavischen Mythologie, Wien 1864 și dela di Tomaschek: Brumalia und Rosalia, Wien 1869. Di Miklosich în tractatul seu „Rusalien” a strănutat părerea sa din Lexicon paleoslovenico-graeco-latinum, și în contra părerilor înrădăcinate a altor slavisti a documentat, cumcă „Rusale”-le (Rusali) nu sînt de origină slavă, de ărece cuvîntul este de origină latină. Di Cihac, care provăcă și pe tractatul „Rusalien” al dlui Miklosich, a putut se scie, cumcă di Miklosich încă în anul 1864 a recunoscut cumcă „Rusali” și „Rusalka” în limbele slave nu sînt de origină slovenescă. Drept aceste di Cihac pôte întări

numai cumcă cuvîntul „Rusale” prin mediul slav a intrat în limba romănescă, dar și în acesta privință vine în colisiune cu di Miklosich, de ărece acesta în tractatul seu „Rusalien” pag. 4 spune cumcă cuvîntul trebuie se fie străbătut din Grecia la Daco-Romăni.

Di Miklosich în tractatul seu „Rusalien” pag. 1 documentăză mai pe sus de tătă doioelă, cumcă cuvîntul „Rusale” seu „Rosalia” lat., își trage origina și etimologia din flărea așa numită „rujă”, „rosă” lat., rose fr., Rose germ. În Roma „revărsarea Duhului sînt” a fost reprezentată și semnată prin o „ruja” (rosa) slobodită din înălțime, din bôlta bisericeii prin o butură (gaură), precum se vede din o însemnare din al XII secl. Documentul sună astfel: „Domenica de Rosa. Statio d Sanctam Mariam rotundam, ubi pontifex debet canere missam et in predicatione dicere de adventu Spiritus Sancti, quia de altitudine templi mittuntur rosae in figura ejusdem Spiritus Sancti”. Tot di Miklosich spune, cumcă o alta părere susține, că „Rosalia” și „Pascha rosae” se numesc pentru aceea, fiind că pe acel timp înfloresc „ruje”-le (rosele) și „rujite”-le (rosa canina l.) „Pascha rosata, ita pentecosten appellat Itali, quod eo tempore rosae florescant, ut tradunt cruceani” (Historia mortis et miraculorum Leone IX papae Nr. 21). Tomaschek: Brumalia und Rosalia pag. 380 documentăză: cumcă în Italia mai înainte timpuri a fost datină la Rusale a asterne „ruje” (trandafiri) în biserică. De după aceste datini apoi s'au numit „Rusale”-le latinesc: Pascha rosata, pascha rosarum, domenica de rosa, eră italieneesc: pasqua rosata, pasqua rosa, domenica rosata.

Di Miklosich „Rusalien” pag. 2 arătă, cumcă din Roma s'a lăit numele peste mai multe țeri și a străbătut la mai multe poporă, și anume: 1) În tătă Italia, unde Rusale-le la poporul italianesc mai că nu au alt nume de căt „pasqua rosa”, adecă: pascele rujelor. 2) În Spania, unde mai înainte ani a fost cunoscută numirea de „pasqua rosa” în Italia. 3) În Grecia, adecă în grețitatea evului de mijloc, sub numele de *ροσάλια* (rusalia), încă pe timpul conciliului al 6-le (capătul seclului al VII-le) în us, după mărturisirea lui Balsamon din al XII-le și Chomatianos din al XIII secl, care *ροσάλια* (după părerea lui Miklosich) trebuie se fie urdită din ăre-care până acum nedocumentat „rosalia” lătinesc (s'a documentat deja prin Tomaschek, precum vom vedă mai în jos). 4) În Albania sub numele de „rsali”. 5) La Daco-Romăni sub numele de „Rusale”, la cari (ăice Miklosich) se vede a fi străbătut din Grecia. 6) La Slavi, și anume: a) în limba paleoslovenică sub forma de „rusalija” după un manuscrift sîrboslovenesc din al XIII-le secl (aș! acest unic manuscrift de provenință sîrbescă, se întemeieze slovenitatea cuvîntului?); b) în limba neoslovenică sub forma de „risale”; c) în limba sîrbescă, sub forma de „rusalje” după un manuscrift din al XVII secl. Aci ne spune di Miklosich, cumcă limba sîrbescă poporală poșede acest cuvînt numai în părțile apusene mai espuse influinței romane, adecă în Ragusa, în Bocca di Cattaro etc.; d) în limba rusescă, sub tipul de „Rusalja” dar mai vîrtos cu înțelesul separat de: joc și petrecere. Di Miklosich singur spune aci cumcă numai la Rușii albi și la Rușii mici (Ruteni, Rusneci) este cuvîntul în us, și cumcă Rușii cei mari nu-l cunosc. Di Miklosich împărtășesc 14 cantece despre „Rusale” dintre cari numai unul în limba Rușilor albi, eră 13 în limba Rușilor mici, adecă: a Rusnecilor. Va se ăică cuvîntul este mai lăit la Ruteni, la cari au intrat prin influință daco-romănescă ca și cuvîntul „armasariu” despre care am vorbit în introducerea acestui tractat; e) în limba slovacă sub tipul de „rusalje”.

După acesta împărtășire face di Miklosich pag. 16

următoarea resumare : „Aus den mitgetheilten Nachrichten ergibt sich Folgendes : a) die Worte „rusalija“ und „rusaljki“ hängen durch das griechische *ροσάλια* mit dem lateinischen „rosa“ zusammen, b) von den slavischen Völkern ist der Ausdruck den Slovenen, Serben, Weiss- und Klein-Russen und den Slovaken bekannt geworden. c) der Ausdruck bezeichnet in älterer Zeit stets ein Fest, ursprünglich wohl ein christlich-kirchliches, das im Laufe der Zeit ein heidnisches geworden ist, indem es wahrscheinlich mit einem in dieselbe Zeit fallenden heidnischen Feste verschmolz. Von einer Personification der „rusalky“ bieten die ältesten Quellen keine Spur. Die erste Nachricht von einer solchen Personifizierung lesen wir im Tatischev, dessen unsichere Autorität ohne die Beglaubigung durch die weiss- und klein-russischen Rusalienlieder, uns nicht bestimmen könnte, seiner Behauptung, dass sie für überirdische Wesen gehalten werden, Glauben zu schenken, d) die Rusalky sind heutzutage nach der Vorstellung der Weiss- und Klein-Russen überirdische weibliche Wesen, eine Vorstellung, die wir für züchlich jung halten dürfen, e) von einer Beziehung der „Rusalky“ zum Wasser enthalten selbst die sie personifizierenden Rusalienlieder keine Spur“. Adecă : „Din scriile împărtașite rezultază următoarele : a) Cuvintele „rusalija“ și „rusaljki“ stau prin grecescul *ροσάλια* în legătură cu „rosa“ latină. b) Dintre popoarele slave au cunoscință de acest cuvânt Slovenii, Sârbii, Rușii albi și mici și Slovacia. c) Cuvântul a însemnat în timpul mai vechiu totdeauna o sârbătoare, la început a bună semă creștino-bisericească care cu decurgerea timpului a devenit păgână, contopindu-se verisimil cu o sârbătoare păgână care cădea pe același timp. Despre o personificație a „rusalky“-lor nu ne oferă izvoarele mai bătrâne nici o urmă. Prima scire despre o atare personificație o cetim în Tatischev. a cărui autoritate nesigură, fără încredințare prin cântecul de Rusale a Rușilor albi și mici, nu ne ar pute decide a da credință întăririlor sale : cumcă ele („Rusalky“-le) sînt socotite de ființe suprapămîntesci. d) „Rusalky“-le sînt astăzi după imaginația Rușilor albi și a parte a Rușilor ființe muieresci suprapămîntesci, o credință pe care trebuie noi să o socotim de foarte tineră. e) Despre o relație a Rusalky-lor cătră apă nu cuprinde în sine nici o urmă chiar nici cântecul de Rusale.“

Din împărtașirile aceste a dlui Miklosich trebuie să deducem, cumcă la Slavi nu există Rusalele personificate nici ca ființe suprapămîntesci, adecă ca ține, nici ca nimfe de ape, de ôrece credința e lătită numai la Ruteni (Rusneci), cari o au împrumutat dela Români învecinați și până în al XV seclu cu „jus valachicum“ a lor colonizați în Galiția ; la Rușii albi e foarte marginită acea credință, de ôrece vine înainte numai într'un cântec de Rusale, și a buna semă și acesta este împrumutat dela Români ori Ruteni.

Dl Miklosich : Rusalien pag. 17—19 respinge mai de parte și acea părere a literaților slavi, cari fac din „Rusalija“ și „Rusalky“ ține de riuri și ape, și deduc etimologia cuvîntului dela „rusa“ și „rusio“ cari ar avea semnificația de „riu“, și documentează, cumcă atare etimologii sînt neîntemeiate.

Dar rezultatele studiului dlui Miklosich arătate în reasumarea sa mai sus împărtașită, sînt și din alte puncturi de vedere neesacte, anume ad a) nu este adevărat, cumcă numirea de Rusale, adecă de „Rusalija“ și „Rusalky“ a venit prin mediul grecesc de *Ρουσαλία* în idiomele slave, pentru că limba românească formeză acel mediu prin care nu numai idiomele slave ci și greșitatea evului de mijloc au primit acel cuvînt, și ad c) nu este adevărat cumcă cuvîntul „Rusale“ ar fi însemnat la început o sârbătoare creștino-bisericească,

care în decurgerea timpului a devenit păgână contopindu-se cu o sârbătoare păgână cădătoare pe același timp, de ôrece sârbătorea numită Rusale (Rosalia) a fost dela început păgână și s'au cristianizat numai mai târziu. Amendouă aceste teme se documentează a fi adevărate a) de după rezultatele scrutărilor dlui Tomaschek și b) de cultul etnic a „Rusale“-lor la Daco-Români, pe cari le vom împărtași de loc mai în jos.

Dl Tomaschek : Brumalia și Rosalia, Wien 1869 pag. 368 documentează cumcă păgânii la începutul verei au sârbat o sârbătoare a „florilor“ în specie a „ruje“-lor (rose-lor) în onorea zeului Dionisos. Apoi tot dl Tomaschek pag. 369 demostrează, cumcă acea sârbătoare pentru începutul verei în onorea lui Dionisos (Bachus) a fost sub dominiul roman în Tracia numită cu numele de „Rosalia“. Tot dl Tomaschek pag. 373—374 dovedește cu inscripțiuni lapidare (romane), cumcă cuvîntul roman „Rosalia“ încă în vechime a fost împămîntenit în Tracia prin colonizare și prin romanizarea popoarelor de acolo. Mai de parte pag. 398, 401 și 402 demostrează dl Tomaschek, cumcă descendenții poporului roman, seu poporului romanizat din Tracia sînt „Valachii“ de apoi din semiinsula balcanică. În urmă pag. 373 dice dl Tomaschek, cumcă sârbătorea „Rusale“ seu „Rosalia“ numită au împrumutatu-o populația slavobulgară dela poporul roman seu romanizat din Tracia. Aceste sînt rezultatul studiului dlui Tomaschek față cu introducerea cuvîntului „Rosalia“ în Tracia prin poporul roman, seu romanizat de acolo.

Mai de parte documentează dl Tomaschek : Brumalia und Rosalia pag. 374—379 cu inscripțiuni lapidare, cumcă încă în al IV seclu a existat sârbătorea „Rosalia“ și pe pămîntul Italiei, exercitată în onorea dieesei „Flora“ seu „Venus-Aphrodite“, cumcă a fost sârbătoare pentru începutul verei, și cumcă timpul sârbării a fost 13—23 maiu până și 20 iunie, va să dice pe timpul sârbării Rusalelor noastre creștine. Dl Tomaschek pag. 377 și 378 documentează și aceea, cumcă „dies violationis“, adecă „ziua viôrelor“ s'a sârbat pentru începutul primăverii, era „dies rosationis“, adecă „ziua ruje-lor“ (roselor) pentru începutul verei. Această împregiurare, cumcă s'a sârbat și „dies violationis“ demostrează mai pe sus de totă îndoieala, cumcă „Rosalia“ a fost și este o sârbătoare a „ruje“-lor seu rose-lor, cumcă este sârbătoare pentru începutul verei, și cumcă este de origine romană. Dl Tomaschek pag. 374, 378 și 379 arată și aceea, cumcă odată cu „Rosalia“ s'a sârbat și „Parentalia“, va să dice „Moșii“ seu „Sacrificiul morților“. Este de mare însemnătate, cumcă la „Rusale“ sârbăză Daco-Români și „Moșii de Rusale“ adecă : pomenirea morților, precum vom vedea mai în jos.

În urmă dl Tomaschek pag. 379 arată urme de „Rosalia“ și în ritul bisericeii catolice. Anume spune cumcă creștinii din primul seclu au fost îndatinați mormentorile morților și a sântilor a le incunună și înfrumșeță cu „ruje“ (rose), și în ziua pomenirii lor a sârbă „rosalie“. Dl Tomaschek provocă pe Avellino III pag. 265 citând textul grecesc sunătoriu despre acest obiect, în care text grecesc vine înainte cuvîntul scris *ροσάλιον* în loc de *ροσάλια* al greșității evului de mijloc mai înainte pomenit de Balsamon, care a trăit la capătul secului al XII-le. *Ἀραβαντηνος : Χρονολογια τῆς Ἡπειρου*, Atena 1857 tom. II pag. 191 vorbind despre „Rusale“-le sârbate în Parga epirotică, dice : „σορην Ροζάλιον ἢ Ρουσαλία“ — rostind astfel și pe „Rosalia“ (rozalia) lătină și pe „Rusalia“ al greșității evului de mijloc, respective pe „Rusale“-le românești. Tomaschek p. 380 demostrează și aceea, cumcă „Rosalia“ se află încă în vechime tradus cu *ροδιανου* (ruja, rosa) grecesce.

Din toate aceste se documentează, cumcă sârbătorea

„Rosalia“ a existat pe pământul Italiei încă înainte de al IV-lea secol, din care timp sună inscripțiunile lapidare și călindariul lambecian, prin urmare a trebuit ca sârbătore păgână să existe încă înainte de era creștină. Drept aceste este lucru pînatural, cumcă prin coloniile romane a fost strămutată și plantată sârbătore „Rosalia“ (rozalia) din Italia pe semînsula balcanică, unde au luat tipul limbei românești de *ρουσαλία*, adică de „Rusale“.

(Va urmă.)

Simeon Manguica.

Industria in Rusia.

Reformatorul Rusiei, Petru cel mare, față cu starea de înapoiere a patriei sale se hotărî a face ori-ce sacrificii pentru a îndrumă poporul rus pe calea culturii în toate direcțiunile, și cu osebire în direcțiunea economică. Pentru acest sfîrșit întreprinse cunoscutele sale călătorii în deosebitele țări ale Europei; îmbracă haina de tîmplar și lucră însuși în Saardam la construcțiunea de corăbii.

Studiînd cu deosebită îngrijire starea artelor și meseriilor în Europa civilisată Petru, d'abiă întors în Rusia, se puse cu bărbăție pe lucru și în timpul domniei sale reuși să vedă înființându-se peste două sute de fabrici. Marele monarch iubi în atât artele și meseriile, în cât se folosiă de timpul ce-i lăsă numeroșele sale ocupațiuni și lucră cu mâna sa felurite obiecte. Călătorul pôte vedea păstrate cu religiozitate multe din fabricatele împăratului în Museul Eremitagiului din Petersburg.

Sînt dară apröpe două sute de ani de când s'a pus temelă industriei în Rusia; doi secol de când după ömeni și după împregiurări, se lucrează pentru creațiunea și înflorirea industriei naționale. Dela Petru cel mare pînă în ziua de astăzi, atât suveranii și ömii de stat, cât și bărbății de știință, au lucrat fie-care în felul lor pentru a face să se convingă ori-ce rus că existența unei industrii naționale este, mai pe sus de toate, o condițiune de viață pentru marele imperiu al Nordului. Acei cari au vizitat esposițiunea națională delä Moscva, s'au putut incredință că atăta muncă și atătea sacrificii au fost incununate cu un succes vrednic de admirat. Când un popor de apröpe una sută milioane, plin de vigöre și insuflat de cea mai infocată dorință pentru a-ș vedea patria ajungînd în cultură pe țările care i-au apucat înainte, când un asemenea popor a reușit să întemeieze o industrie dîmnă de invidiat, este foarte firesc să căutăm a cunoșce mijlocele ce a întrebunțat pentru a dobândi asemenea rezultate. Popörele încă înapoiate în industrie vor trage multe și prețioșe învățămînte din esperiința altora; nu vor căde în ispită de a face prin sine-le încercări de sisteme economice; se vor ține de calea bătută, de öre-ce rezultatele dobândite au dovedit că este cea bună. Din acest punct de privire cred că este interesant de a se cunoșce atât regimul economic cât și sistemul industrial al imperiului vecin.

Regimul economic sub a căruia ocrotire s'a născut și s'a dezvoltat industria națională rusă, a fost un regim protector și prohibitiv. Fără a intră în amănunte nepotrivite cu cadrul și scopul acestei lucrări, me voiu mărgini a face cunoscut că sguduirea adusă în totă Europa prin așa numitul sistem continental deschise öchii și Rusiei. De unde pînă atunci acest imperiu se mărginise a încuragiă unele industrii și a se indeletnici mai cu sîmă cu agricultura, primind din afară multe obiecte fabricate și cu osebire stöfe fine și obiecte de lăces, de odată observînd sistemul de protecțiune adoptat de

Englîtera și Franția, căută a le imită. Comerțul de esportățiune al Rusiei cu Englîtera și Franția resimțindu-se de tacese protectöre adoptate de cele două puteri occidentale, eră foarte firesc ca guvernul rus să caute a îndreptă privirile sale spre dezvoltarea industriei locale. Urmarea fu inaugurarea unui sistem de tacese prohibitive în anul 1882. Acesta a indispus öre-cum puterile occidentale, de öre-ce comerțul ce făceau cu Rusia se redusese; n'aveau însö ce face; culegeau aceea ce semănaseră. Nu se putea admite că o țără mare ce Rusia o țără care avea consciința de viitorul său să sufere a produsele sale să fie impuse cu tacese mari la frontariile occidentale, eră fabricatele engleze și franceze să fie importate la dînsa plătind tacese ușöre.

Ömii de stat rusi adoptînd regimul protector au fost însuflăți de interesele cele mai vitale ale țării lor; ei n'au căutat ca Rusia să fabriceze tot ce se lucrează airea; din contra, au încuragiät mai cu sîmă acele dintre industrii cari sînt mai potrivite cu trebuințele și cu mijlocele țării.

Ca sistem industrial, din câte am putut observă, m'am incredințat că în Rusia există industria domestică seu casnică și industria mare.

Împregiurări cu totul locale au contribuit ca în această țără industria să începă mai întăiu în sate și apoi în orașe. Din cauza climatei, populațiunea rurală nu se pôte ocupa cu agricultura mai mult de cinci pănă la șese luni într'un an. În partea nordică a imperiului asprimea temperaturii, scurțimea timpului când pôte să vegeteze plantele și pe alocurea réua cvalitate a pămîntului, fac ca țărani să fie foarte puțini ocupați cu lucrările agricole propriu zise. Eră dar foarte natural ca o populațiune de mai multe deci de milioane să caute a se indeletnici cu alte lucrări, pentru ca să pöta trăi. Aceste împregiurări locale au dat nascere la atătea industrii domestice cari se practicöză în satele rusești; un sistem de industrie care merită atențiunea atât a ömiiilor de stat cât și a economistilor. În adevăr industria dusă la țără, practicată de cătră ömeni cari lucrează și pămîntul, mi se pare că va fi unicul mijloc pentru a deslegă una din cestiunile cari îngrijesce mai mult pe ömii de stat, așa numita cestiune socială. Eu unul nu cred că este bun sistemul industriei grămădite în orașele mari, și cele ce se petrec în unele state ale Europei cred că-mi dau dreptate. Sînt incredințat că ori ce s'ar face, industria mare va avö cu timpul aceeași sörtă ca și proprietatea mare; cu voie, fără voie va face loc industriei mici, adecă industriei domestice. Nu înteleg printr'acesta că fabricele cele mari, usinele cu mi de lucrători vor dispăre; însö numărul lor se va reduce, după cum s'a redus al domeniilor mari. Nu se pôte admite ca în locul feudalității teritoriale să se innalțe așa numita feudalitate industrială, pentru că acesta nu respunde cu aplecările democratice ale societății moderne.

Din acest punct de privire mi se pare că organizațiunea industrială a Rusiei merită să fie studiată de apröpe. În acest imens imperiu sînt sumă de sate ai căroră locuitori, pe lângă agricultura, se ocupă cu felurite industrii, cu cuțităria, tăbăcăria, țesătoria, cismăria, pictura, strungăria, tîmplăria, și cu câte alte industrii. Rușii se mändresc, cu drept cuvînt, cu industria din satele lor, fiind că nu numai dă de lucru la milioane de brațe, dară se potrivesc de minune cu deprinderile poporului și cu organizațiunea öre-cum patriarcală a comunelor. Acesta organizațiune, după cum dice un distins economist rus, D. Tegoborski, nu ia brațele agriculturii, nu depărtöză pe țărani la viața de familie, și prin urmare nu dă nascere atător grave inconveniente și funestelor consecințe care rezultă din grămădirea și concentrațiunea claselor lucrătore în orașele cele mari,

nu produce proletariatul, acest flagel al societăților moderne. Industria satelor a produs rezultate economice și sociale atât de însemnate, în cât se esplică foarte ușor protecțiunea și incuragiarea de care se bucură în Rusia.

Alături cu industria satelor, foarte veche, s'a dezvoltat aceea ce se numește industria manufacturată cu fabricile și usinele sale. Cu toate acestea Rusia fiind, înainte de toate, o țară agricolă, s'a căutat creațiunea și incuragiarea acelor industrii cari întrebunțază produsele pământului; acelor fabricațiuni cari se combină mai bine cu industria satelor la care rușii țin atât de mult. În foarte multe localități țeranii, când n'au de lucru la câmp, merg să lucreze în fabrici. Această combinațiune a muncii agricole cu munca industrială înfățișează asemenea folose înseamate nu numai din punctul de vedere economic, dară și social. Câștigă omul în toate privirile când poate schimba viața de fabrică cu viața de cultivator.

Sacrificiile însemnate ce s'au făcut și se face pentru înflorirea industriei ruse, aru face să se credă că Rusia aspiră să devie o țară industrială, să se întrecă cu Anglia, Franța și altele staturi. Din cât am putut vedea și auzi, nu este acesta scopul ce urmărește rușii. Bărbați distinși mi-au afirmat că dorința lor se mărginește la a ajunge să aibă o industrie care să potă întimpina trebuințele populațiunii locale; care să dea de lucru nu numai tîrgoveților, dară cu osebire țeranilor pe timpul când încetază lucrările agricole. Odată acest scop atins, negreșit că rușii nu se vor da în lături de a concura și cu alte popore pe piețele lumii; fără însă ca cu acesta să ajungă a-ș legă existența lor economică de industrie. Agricultură va rămâne pentru totdeauna ~~marca~~ industrie a Rusiei; pe densă au căutat și caută rușii să altoiească diferite industrii.

Direcțiunea dată industriei dovedește că oamenii de stat ruși au fost însuși de idei cât se poate de practice. În adevăr, cu toate că astăzi se poate dice că în acest imens imperiu se practicează în proporțiune mai toate industriile cunoscute în Europa, totuși cele mai înfloritoare, cele mai dezvoltate sînt acelea cari lucrează pentru a întimpina trebuințele poporului. Sînt industrii de lucru, însă numărul și importanța lor este mică, comparată cu acelea care îmbracă poporul rus, care-i procură toate obiectele trebuințioase. Astăzi în satele rusesci nu știu decă mai găsește cineva obiecte de provenință străină; îmbrăcăminte, mobilier, unelte tot este fabricațiune națională. Chiar în orașe, afară de familiile avute, cari tot mai cumpără obiecte aduse din afară, cealaltă populațiune consumă obiecte lucrate în țară. În Kiew, Moscva și chiar în Petersburg magaziiile, bazarurile cele mari debiteză mai cu seamă mărfuri naționale. Astfel fiind industria rusă are asigurată o clientelă colosală, aproape o sută milioane consumatori. Nu știu cum vor fi apretând economistii această situațiune; după mine unul ea este cât se poate de corespunzătoare cu adevăratele principii de economie națională. Ortodocismul economic nu se poate împacă cu acesta; însă, interesele nu numai economice, dară sociale și politice ale poporului rus sînt pe deplin satisfăcute. Eu sînt incredințat că decă Rusia n'ar fi urmat politica economică de care se povățuiesce și astăzi, industria n'ar fi mai prins rădăcină în imperiul slav. Dovədə avem atâtea staturi, avem pe Turcia care cu tarifele sale de cinci și de șapte la sută; cu numeroase scutiri de vamă, a ramas în starea primitivă.

Rușii când li se impută rigorea regimului lor economic; când li se spune că în starea de civilizațiune în care a ajuns Europa nu mai este rațional să se mențină taxe protectoare și prohibitive, ei ascultă cu linișce, și drept respuns citează Staturile-Unite ale Americii;

dau de exemplu regimul sub care s'a întemeiat industria în toate statele; și în cele din urmă chiar tarifele actuale ale Austriei și Germaniei. Un profesor distins cu care discutam cestiunea, imi răspundea: poporul rus a lucrat de vécuri ca să devină o individualitate politică de prima ordine; s'a incredințat însă, chiar dela început, că pentru a ajunge la acest rezultat are lipsă ca alături cu dezvoltarea politică să meargă și dezvoltarea economică. Un popor mare nu putea să se prețină cu desevêrsire liber în apucăturile sale, stăpân la sine, pe cât timp ar fi atêrnat economicese de alte popore. De aci stăruința tuturor monarhilor, a ômenilor de stat și a învățaților de a întemeia industria națională rusă.

Esposițiunea națională dela Moscva a fost demonstrațiunea pipăită despre progresul însemnat ce a făcut industria rusă la adăpostul regimului economic sub care s'a născut și s'a dezvoltat. Această manifestațiune a puterilor productive a fost, pot dice cu incredințare, un adevărat triumf pentru Rusia economică. Până la străini, chiar poporul rus s'a convins despre pașii gigantici cu care a mers industria națională în cei din urmă trei-deci de ani. Acei care și-au dat ostenelă să viziteze marea sêrbare a industriei ruse s'au putut incredințata ca și mine, că această țară odinioară tributară a țerilor străine, și în special a Occidentului, pentru mulțime de obiecte fabricate, astăzi se poate socoti ca emancipată; că de acum chiar producțiunea națională nu numai că poate îndestulă mai toate trebuințele populațiunii, dară pentru multe articole poate luptă și cu străinătatea. Resultat imens când se gândesc cineva la viitorul rezervat unei populațiuni de aproape una sută milioane. Căți-va străini, englesi, francesi și austriaci cu care convorbiam despre starea industrială a Rusiei, nu numai că se mirau ca și mine despre starea înfloritoare în care se află, dară păreau îngrijiți pentru țerile lor respective. Adevêrul este că astăzi când lupta pe terul economic este atât de crăncenă; când fiecare țară caută a-ș asigură o clientelă cât mai numerosă, se poate cine-va îngriji cu drept cuvênt, când un factor atât de puternic ca Rusia se pregătește a intra în luptă, a dispută nu numai în intru, dară și în afară locul ocupat de alții. Pentru ori-ce om prevădător Rusia industrială are să incindă o luptă serioasă cu țerile occidentului; ea va căută nu numai să pue mâna pe comerțul Asiei, dară să introducă fabricatele sale în Europa. Începutul s'a făcut deja. Casele cele mari de comerț din Moscva au împenat câteva țeri cu agenți inteligenți și cunosători, în scop de a întemeia relațiuni comerciale. De acum înainte dară Rusia nu se va mărgini cu tîrgul local, cu îndestularea imensei sale populațiuni; ea ambiționeză rolul de a luptă pe piețele lumii cu industria străină. Întrebarea ce se poate pune este: reuși-va? Pentru mine nu poate esista nici umbră de îndoielă. Cu o politică economică bărbătească, mai pe sus de toate națională; cu mijloce de producțiune care pot rivalisă cu ale țerilor înaintate; cu stăruința și vroința de a ajunge: pentru ce ôre poporul rus n'ar reuși într'o întreprindere în care au reușit nu țeri mari și puternice, dară țerișore ca Belgia, Elveția, Olanda și altele? Esposițiunea dela Moscva răspunde pentru viitor.

Aceea ce susțin va suprinde pe mulți și cu osebire pe acei cari nu și-au dat ostenelă a studiă starea economică a Europei. La noi, ca și în Franța, se vor află mulți necredințioși; eu i rog să credă că se amăgesc, și amăgirea în materie economică ca și politică și socială poate produce neajunsuri la care nimeni nu s'ar așteptat. Nu am alt interes de cât a arătă adevêrul compatrioților mei; ori, adevêrul este că Rusia a făcut pași gigantici în dezvoltarea industriei sale; că politica sa economică urmărește de astăzi înainte nu

numai asigurarea clientele naționale, dară concurența pe piețele străine; că poporul rus, dela mic până la mare, a făcut din cestiunea industrială o cestiune națională și nu va crută în viitor ca și în trecut nici un sacrificiu pentru a se pune alături cu țările înaintate; că poporul rus într'un timp când se propagă ideile de cosmopolitism, lucrează din respuferi a da un caracter național nu numai activității sale economice, dară tuturor producțiilor literare și artistice. Când un popor mare, inteligent, tiner are asemenea aspirațiuni; când într'un timp relativ scurt a înaintat în toate ramurile de activitate, eu cred că noi, ca vecini, avem interes a-l cunoaște, pentru că cunoscându-l, ne putem folosi de experiența sa.

P. S. Aurelian.

Târgul de fete dela Găina.

Spre linișcirea amabilelor cetitóre spun, că voi fi scurt — decă m'oiu ține de vorbă, altă căciulă.

Ceea ce am să ve prezintez este un mic buchet compus, fără pic de măiestrie, din suvenirile câștigate în excursiunea, ce tocmai acum o fac, în partea cea mai clasică a frumoșei noastre patrii, în Munții apuseni a Ardealului.

Intervânându-mă la cauză promit — ce e mai ușor să se vorbească în limba? — și conduse cu cântecul pe cei ce vor voi, prin romanticele locuri pe unde am umblat.

Dară se face, me rog, atâta vorbă despre: Maia-luri, Junialuri, Baluri și alte — ,uri*, de ce nu și despre Târguri, mai ales, și decă e vorba tocmai despre târguri de fete?! Nu stă nici acesta mai pe jos decât sôțele sale terminate în-uri. Ș-acii au fost gingașe copile, intră cari una trebuie socotită drept regină, acesta e Z., care, adevărul grăiesc, este tare periculoasă pentru cei ce nu sânt cumva, din fire nepăsători.

Umbrelul seu de căprioră — o frumoasă ănsușire a Muntinelor — căutătura sa fărmeacătoare, përul seu auriu, ochii-i de azur, fața-i albă ca spuma laptelui și întreaga ei ființă plină de nuri, este cu neputință să nu-ți fure și mintea, dar mai ales inima.

Musice la Găina, nu una fără câte și mai câte! Aci Găina privesce cu dispreț suveran la consôțele sale — uri, căci pe când acolo musicanții dovedesc o nepăsare completă față cu melodia ce-o cântă; artistii musiciei de pe Găina, fac din mâni, clătina din cap, bat pământul cu picioroale, își scutură totă ființa lor, că mai altcum nu se pôte. Lăutarii, precum dișei stau să-și pună sufletul, numai să atragă lume mai multă unul, decât altul.

Apoi sumețul sunet al tulnicului său buciumpului, produs de o copilă ce-l cercă de e bun, dau întregului târg un aer misterios. Cugetul cu aripele sale ușore sboră în epoca glorioasă, când fie-care Moț eră un vultur, un leu, și totă Motta o Spartană.

Tôte feliturile de sunete, ce s'aud și se neruciséză unele cu altele formeză o armonie ori disharmonie, pe care condeiul de care dispun nu-l pôte descrie.

Aci trebuie socotite și chiuiturile seu descântecele ce se dic în joc și cari în dialectul în care sânt dișe iți atrag atențiunea.

Invitări, pe cât sciu eu, n'au fost trimise nimëru, cu tôte acestea în dimineța zilei 22 julie n. duminica a doua după Sân Petru — o lume întreaga, din doue

țeri — Ardel și Ungaria — străbate prin codrii seculari și poenile — aici prelucile — tupilate la umbra fagilor și urcă, măcinând din gură, còștele Găinei. E ceva fărmeacător a privi de pe înălțimea vârfului Găinei, cetele de 30 40 părechi, bărbați și muieri, cum se mișcă, ca tot atâtea lanțuri, din tôte părțile spre locul destinat pentru târg. Curiositatea atrage până și străini de prin țeri îndepărtate, după cum a fost și acum. Inteligența curioasă formeză totdeuna o societate respectabilă.

Joc și chef ca pe Găina, nu s'a mai pomenit, când a croit Dumnezeu pământul acesta, pe care ne găsim! Moții cu Crișenele; Crișenii cu Mòțele, că te ia grôza, cum o mai pot duce. Trebuie să ve spun, că jocul de pe Găina e așa cum n'am mai vëdut. Câți sânt în joc toți scutură mâna dreptă ori stângă, după cum se învêrtesc, ca și când ar ave pofta să te cosorescă. Bine fac, că incai jucătorii au respect unii de alții, la din contră còștele sciu ce simțesc.

Chiuiturile sânt de regulă scurte și dișe așa de repede, că nu le poți învêță ușor, mai ales nefiind, ca și mine, deprins de ajuns cu modul lor de pronunțare.

Notez aci cântecul prin care Crișenii batjocoresc pe Moți:

Ține Moț de hesta straiță,
Până hiț (joc) cu hesta Motta;
Până me hițau cu Moța,
Se duse Moșul cu straița.

În schimb Moții au proverbul: „Cine-a pomenit cel verde și Crișen cu minte!”

La Târgul de fete de pe Găina, trebuie să observ, că „Ei, Moș! Ei, Moș!” se facea de un favor, după mine nemeritat, din partea jucătorilor, de și e diș într'un târg pe care a-l imită cu succes, cu tôte că nu-mi tocmai lipsesc acest dar, mi-a fost peste putință.

Colecția mea de literatură populară pe Găina, nu mi-am putut-o îmbogăți după cum doriaș, căci atenția-mi eră împărțită. Ba ca să fiu cu luare aminte, cum întorc Crișenii și Moții vorba în gură; ba ca să le studiez jocul, ba portul; s'ascult și notez cântecele și frământările lor de limbă; să le studiez fisionomia, să admir tabloul admirabil, ce se întinde cu o bogăție nesfârșită de frumșeță în tôte părțile, până ce se pierde în zarea depărtată; să mai grăiesc și eu câteva cuvinte cu unul și cu altul, că dór nu-s crescut chiar în pădure; în o mie și una de părți, trebuia să-mi împart mintea, de inimă nu dic nimic, căci aceea, — ierte-me Dumnezeu, dar — nu se pôte împărți. Câte mi-or fi scăpat din vedere, scie cel de sus!

Pe când la cele mai multe-uri cetim, că publicul a fost puțin numeros, la Găina de abia te puteai mișcă de mulțime. Ș-apoi aci e voie bună în tóta puterea cuvântului. Așa-i Românul. Pân s'apuc odata. Ună el apoi grigile și nevoile vieții ca și când nici c'ar fi și de-acelea. Sânt de-o sută de ori mai fericiți decât alți culti, cărora crescerea defectuoasă le-a infiltrat niște idei vagabonde despre viață, aspiră la ce nici odată nu se pôte realiza; sânt nefericiți.

De vânzare am vëdut: plăcinte sănătoșe de doue degete de grosă una, de nu și mai bine. Apoi prosopetă — carne de rimatoriu; — cârnați și tot felul de juice. Apoi tulnice, còșe, ôle — fabricație națională nepatentată — năfrâmi — și pe Găina au fost jidovi — cireșe și alte multe pe cari cine le mai pôte înșira. Pot dice, că târgul din anul acesta, favorit și de un timp dragălaș, a reușit de minune. Nu s'a spart de tot de căt, când s'amestecă ziua cu noaptea.

Una n'am atins-o și încă... într'a-devêr pe Găina se face târg de... tot... numai vorba este așa. E târg de fete și tot... de fete. Nu-i

tîrg de fete, căci nu stă, că fetele ar fi mergînd cu zestre cu tot ș-ar fi ducînd câte-o scîndură cu ele, atîta de lungă, cum este feta. Nici feciorii nu duc astfel de scînduri, și neducînd firese, că nu pot măsura scîndurile, cari nu-s, ca să vedă decă se potrivește de înalți. Totă povestea asta este scornită de cineva, care n'a fost pe Găina, căci Moșii spun că nici n'au auzit de așa ceva.

Cu toate acestea, susțin și eu, că 'n fie-care an in a doua duminică ce urmează după Sân Petru, pe Găina se face tîrg de fete. Comunele muniene sînt risipite ca făina orbului, de nu și mai tare. Când Moșul îți spune, că spre a ajunge la țintă, ai de-a merge până colea numai, trebuie să-ți ascuți picioarele bine.

Așa fel stînd trebile, tineretul n'are unde a se cunoșce fără la tîrg la Găina. Aci li s'a aprind călcăiele, dau in vorbă și mai pe urmă feciorul merge la părinți de cere feta, ca totă lumea.

De aci se esplică, cum de după tîrgul dela Găina se fac multe ospețe.

Mai multe cu privilegiul promis.

Gr. Sima a lui Ion.

Cum se călătorește in America.

— Vezi ilustrațiunea de pe pagina 361. —

In America de mijloc și in deosebi in pădurile selbatice ale statelor unite, călătoria e însoțită de așa pedee multe, încât ni se revocă in memorie călătoriile din evul miez.

In nemărginitele deșerturi, păduri, mocirle, se află tot rîul de animale selbatice, hoți, cari țin pe călători in frică necontenită.

Șosele practicabile nu sînt, căli ferate se află numai prin ținuturile mai impoporate, ba și comunicațiunea poștală se estinde numai la depărtări mai mici.

Ômenii dară numai in societate pot să întreprindă călătorii. Cinci-deci șese-deci de ômeni se adună și formeză o trupă, bărbații își cumperă muli, ăr femeile, mai ales cele mai bîtrâne, se aședă într'un fel de lectică, pe care indigenii o iau in spate și astfel transporteză publicul, ăr alții bagagele.

Chiar și preoții se transporteză astfel dintr'un sat in altul.

Ilustrațiunea din nrl presinte ne infătoșeză o asemene trupă, in care damele fac călătoria in modul ăis.

I. H.

Literatura si arte.

Novele noue de Iosif Vulcan. Tocmai acuma a ăit de sub tipar un volum intitulat: „Dela Sate“, novele și schițe de Iosif Vulcan. Se află de vîndare in editura foii năstre, prețul 70 cr.

DI P. S. Aurelian publică într'o broșură dare de semă despre esoposițiunea națională de arte și industrie dela Moseva, unde a fost invitat in anul trecut de cătră ministrul agriculturii, comerțiului și lucrărilor publice din România, spre a studiă acea esoposițiune din punctul de vedere economic. Raportul se imparte in doue: industria și agricultura, broșura presinte conține raportul despre industrie. Din această parte reproducem și noi in numărul de acuma un capitol instructiv, care in raport formează introducerea.

Studii etnografice. Invățatul etnograf Leon Prunol de Rosny serie o importantă lucrare etnografică despre poporațiunile dunărene. In această dănsul se va ocupă și cu românii, printre cari in anii trecuți a fa-

cut călătorii de studiu. Câteva fascicule au și apărut. Aceste cuprind o introducere întinsă in care autorul espune in mod lămurit și cu căldură o teorie a naționalităților.

Anunțiu bibliografic. Au ășit de sub tipariu și se află de vîndare la autorul următoarele opuri: „Indreptariu practic pentru invățătorii școlilor poporale la tractarea invățămîntului limbei materne cu privire la regulile gramaticale și stilistice. Manual de stilistică cu privire la scrisorile corespondințelor și a cauzelor private. Ambe opurile sînt compuse de Petru Popescu invățător gr. cat. in Lugoș și aprobate de comisiunea scolastică diecesană din Lugoș. Editura autorului. Tipografia Alexi. Brașov 1883. Prețul Indreptariului e 50 cr., ăr a Stilisticei 40 cr. Broșurate la olaltă constau 85 cr. Se espedeză franco celor ce trămit banii înainte prin mandat poștal. Dela 10 esempl. unul gratis. La comande mai mari se acórdă 15%.

Diariu nou. „Economistul român“, apare la București in doue edițiuni, română și francesă.

C e e n o u ?

Sciri personale. *Carmen Sylva* a fost alășă măestră de cătră Academia Jocurilor-Florale din Tulusa. — *DI Ion Brătian*, președintele consiliului de ministri al României, petrece la băile Aix-le-Bains, spre a-și restaură sănătatea sdruncinată. — *DI Lipoian*, directorul general al poștelor și telegrafelor din România, se află in Viena, unde ia parte la congresul electricianilor. — *DI dr. Pitsch*, invățatul profesor și istoric german, care a scris un op de mare importantă despre originea Românilor și a combătut pe Roessler, actualminte se află in București.

Hymen. *DI Andrei Pelle*, teolog absolut al diecesei oradane, la 2 august ș-a serbat cununia cu dșora Ana Ciceronescu, fiica dlui Petru Ciceronescu, paroc in Veșmort, comitatul Sătmarului. — *DI Nicolae Pana*, invățător in Zernesci, la 29 l. tr. ș-a serbat cununia cu dșora Maria Nicodim Dan tot acolo.

Adunarea din Lipova a Societății pentru fond de teatru român se va deschide luni la 6 august st. n. In nr. viitor vom publică raporturi despre această adunare interesantă.

Spre sciință. Comitetul subscris, instituit pentru indeplinirea celor de lipsă pentru primirea dlor ôspeți, cari vor luă parte la adunarea generală a „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român din Transilvania“, ce se va ținē in Brașov in zilele de 17, 18, 19 și 20 august st. v. își ia voia prin acesta a rugă pe toți acei dămni și dămne, ce au de gînd a asistă la această adunare generală, să binevoiescă a o face această cunoscut până cel mult 10 august st. v. dlui avocat Nicolae Strevoiu, președintele comitetului, strada Scheilor nr. 146. Brașov, in iulie 1883. *Comitetul de primire.*

Petrecere de vără in Sătmar. Tinerimea română din părțile someșene și codrene a Sătmarului a arangiat și anul acesta, ca an la Homorodul de mijloc, o petrecere de vără. Acesta s'a ținut la Pomi, in 22 iulie și a avut un succes complet, participând totă intelighința română din acele părți. Petrecerea, cu musica lui Nuțu din Șomecuta, s'a deschis cu „Ardelena“, apoi s'a jucat și „Someșana“, ăr după pausă s'a continuat cu „Romana“. Au luat parte o pre frumoșă cunună de dame și anume dămnele: Ana Biliu (Baia-mare), Maria Barbur (Pomi), Ilēna Erdős (Borhid), Hortensia Farcaș (Medișa), Ana Ghita (Borhid), Antonia Iernea (P. Bicău), Maria Catoea (Gereușa), Maria Catoea (Ardușad), Iulia Marchiș (Carei), Veronica Marchiș (Dob), Irma Mureșan (Medișa), Emilia și Luiza Osian (Selsig),

Ema Pop-Dan (Boghiș), Cornelia Rezei (Culciu), Elisabeta Stețiu (Seini), Beta Szabó (Mădăras), Ema Stanu (Veșmort) etc.; domnișoarele: Beta Ardelean (Homorod), Elena Biltiu (Baia-mare), Nina Bura (Socond), Nina Ciceronescu (Veșmort), Maria Fedorcsik (Borlesci), sorișorele Hengye (Ardusad), Cornelia Indre (Selsig), Veturia Lazar (Sanislău), Elena Lucaciu (Baia-mare), Otilia Măgurean (Baia-mare), Valeria Marchiș (Carei), Maria Meciu (Fersig), Irma Nagy (Borlesci), Maria Nagy (Ujváros), Iléna Nuț (Chilia), Luiza Pelle (Pomi), Cornelia Pop-Dan (Boghiș), sorișorele Pop (Buzesci), Silvia Perényi (Ruși), sorișorele Șincăi (Borhid), Beta Szabó (Mădăras), Elena Stan (Lipo), Iléna Szilágyi (Baia-mare), Veturia Têrnovan (St. Lazar), sorișorele Tîrsan (Socondel) etc. Petrecerea a durat până la patru ore demiéta. C. L.

Petreckeri de veră. Junimea română din Reghin și giur va arangia la 19 august o petrecere de veră în promenada din Reghinul-Săsesc, în folosul școlii române din loc. Președintele comitetului arangiator e dl dr. Alesandru Ceușan medic, secretar dl Iacob Butnariu jurist și cassar dl Ioan St. Torpan teolog. — Junimea română studioasă din giurul Seliștei arangeză la 5 aug. petrecere de veră în codrul verde la Tilișca.

Gimnasiul român din Beiuș. Din „Raportul despre gimnasiul sup. gr. cat. din Beiuș” pe anul școl. 1882/3, edat de dl director Petru Mihut, scotem următoarele date. Numarul profesorilor ordinari dela acest gimnasiu este 12; al celor estraordinari 6. Inscrși au fost 223 școlari, dintre cari 73 greco-cat., 98 greco-orientali, 17 romano-cat., 5 de conf. elvetică și 5 israeliți, (1 a murit și 24 au părăsit școlă.) Maturisanți au fost 19, din acestia 5 au cădut. După locul nasterii unul dintre școlari a fost din România, unul din Bucovina, ér ceilalți din Ardel și Tera-Ungurească. Stipendiați cu parole au fost 12, éră cu pâne 74. Premiați au fost 7. Societatea studenților a fost compusă de 23 membri și a ținut 23 ședințe, între care și una publică cu prilegiul aniversării adormirii fericitului fundator al gimnasiului Samuil Vulcan. Prelegerile se vor reincepe în 1 septembrie st. n. Pentru inscriere sânt destinate zilele de 30 și 31 august n.

Instrucțiunea în România. Din darea de semă oficială, facută cu ocaziunea împărțirii premiilor, rezultă, că în totă România sânt: 3000 școli primare rurale de băieți, 149 școli primare de fete, 300 școli primare urbane, 7 licee, 15 gimnasii, 6 școli profesionale de fete, 5 școli comerciale, 1 școlă de agricultură, 2 școli de meserii, 2 universități. Numarul elevilor, cari urméză cursurile școlilor primare de ambe secse trece peste 140,000.

Nimicirea insulei Ischia. Sâmbéta trecută, la 9 ore 45 minute sêra, un grozav cutremur de pământ a sguduit insula Ischia, situată la intrarea golfului Neapole. Sguduitura întêmplându-se în timpul nopții, pe când țêranii din Casamicciola erau acasă, aprôpe totă poporâciunea fu îngropată supt ruine. Stradele erau acoperite de cadavre și se vedeau lungi șiruri de persoane desperate căutând corpurile rudelor lor dispărute. Se găsiu pretotindeni corpurile de femei îmbrăcate cu elegantă, dar ale căror trăsuri nu se puteau cunôsce. Pagubele sânt enorme asemenea la Sarrara, la Fontana, la Lacco, la Ameno și la Torio. Enormitatea catastrofei împedecă ori ce constatare despre perderile materiale și de persoane. Desastrul întrece tot ceea ce imaginațiunea pôte inchipui. Pân'acuma numarul morților se urcă la 6000, printre cari se găsesc mulți bogati napoletani și romani, din cari cea mai mare parte făceau

băi la Casamicciola. Cutremurul de pământ a ținut 15 secunde. Teatrul în care se dedea tocmai o represintațiune, a luat foc, sgduiturile făcând sé cadă luminările Profesorul Palmieri crede, că acesta catastrofă n'a fost cauzată de un cutremur de pământ, ci d'o cufundare a pământului. În Italia pretotindeni s'a deschis subserieri pentru victimele dela Ischia.

Procesul dela Tisza-Eszlár, care a făcut așa de mare sgomot, s'a terminat. Jidanii acusați, că ar fi omorât o fêlă creștină din motiv ritual, au fost achitați.

Mulțamită publică. (Urmare.) 8) Dorohoiu: P. Cortazzi 1 esemplar 3 fl. 9) Iași: Iacob Negruzzi 3 esemplare 50 fl. 10) Șimand (Ungaria): Petru Grozda paroc 1 esemplar 3 fl. 11) Slobozia-Comaresci: Dna Aglaie Kraigher nâsc. Petrino 1 esemplar 5 fl. 12) Stănesci pe Siret: Ioan Gribovici paroc 1 esemplar 3 fl. 13) Stupca (Bucovina): Iraclie Porumbescu paroc 1 esemplar 3 fl. 14) Sucéva: Dl dr. S. St. Isopescu adv. 2 esemplare 5 fl., dl George de Prunc adjunct de trib. 1 esemplar 3 fl., dl T. V. Stefanelli 2 esemplare 5 fl., dl Stefan Ștefurea 2 esemplare 5 fl. 15) Budapesta: Dr. Iosif Gall 1 esemplar 5 fl. 16) Viena: Dr. V. Mitrofanovici, deputat dietal 1 esemplar 10 fl., I. P. S. Silvestru Morariu Andrieviciu mitropolitul Bucovinei 1 esemplar 10 fl. Viena: Alesandru Nestorean 1 esemplar 3 fl. Dorohoi: Dl G. Hasnaș 1 esemplar 20 lei. II) Colectanți: 1) Arad: Dna Letiția A. Oncu (12 abonanți), dl Romul Ciorogar profesor (52 abonanți), dl Ign. Pap secretar episcopesc (4 abon.), dl Atan. Tuducescu profesor (27 abon.) 2) Băieșesci (Folticeni): Dnii D. Brailean preot și căpit. Farcaș (29 abon.) 3) Bêrlad: Dl Gh. Ghimbășan profesor (6 abon.) 4) Botoșani: Dna Duma învățătoare (18 abon.) 5) Brașov: Dna I. Resia Crăciun (9 abon.) 6) Blaș: Dl C. ... (5 abon.), dl George Chețan teolog (7 abon.) 7) Iași: Ioan Colceriu (9 abon.), dl Teodor Onișor (4 abonanți), dl S. Radu profesor (8 abon.) 8) Borgo-Prund: Dl dr. Nicolae Hângănuț (4 abon.) 9) Borouți (Bucovina): Rds. Gabriel Calinciuc protopop (3 abon.) 10) Brad: Dl V. Dâmian profesor (14 abon.) 11) Brăila: Dl Emil Nichiforescu (13 abon.), 12) dl Nic. V. Perlea (40 ab.) (Va urmă.)

Necrolôge. *Ion I. Blebea*, comerciant din Brașov, care se mută la Constanța, unde ajunse president al comitetului judecian, a murit la Vöslau lângă Viena în 20 l. tr. în etate de 31 ani și fu înmormântat la Brașov. — *I. Dorgo*, fost paroc gr. c. în Alba-Iulia și profesor de limba română în gimnasiul de acolo, a încetat din viață la 23 l. tr. în etate de 73 ani. — *Ioan Constande*, profesor de desemn în pensiuie în orfanotrofiul teresian din Sibiu, a murit duminecă. — *Ved. Elena Teutian* n. Muncaciu, a încetat din viață la Cluș în 1 august în etate de 80 ani, lăsând în doliu frați, fiice, gineri, nepoți, strănepoți și cuscrii.

Călindarul săptămânei.

Ziua sept.	st. v.	st. n.	Numele sântilor și sêrbătorile.	Sorele resare	Sorele apune
Duminecă	24	5	Mart. Cristina.	4 43	7 33
Luni	25	6	† Ad. St. Ana.	4 44	7 32
Mărți	26	7	Ierom. Ermolau.	4 45	7 31
Mercuri	27	8	† Mart. Panteleimon.	4 46	7 30
Joi	28	9	Apost. Prochor.	4 47	7 29
Vineri	29	10	Mart. Calinic.	4 48	7 27
Sâmbetă	30	11	Ap. Sila.	4 49	7 26